

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΙΒΑΡΟΣ

Τι έσπρωξε όμως τόσοι Έλληνες Κυπρίους
στα βουνά της Ηπείρου και της Μακεδονίας
στα 1912-1913;

Οι επιστολές από το μέτωπο και τα πολεμικά ημερολόγια των Κυπρίων
εθελοντών δίνουν γι' αυτό το θέμα διαφωτιστικές απαντήσεις.

Εκτός από τις ευνότητες νύξεις στην ανάγκη απελευθέρωσης των «υποδούλων αδελφών» και την «ελευθερία και την ενότητα του γένους» και «της μεγάλης πατρίδας», στα κείμενα των Κυπρίων φοιτητών-εθελοντών (ηλικίας 18-24 ετών) ανιχνεύονται αρκετά κοινά σημεία αναφοράς. «Η κυπριακή φοιτητική ομάδα (...) θα τιμήσει και πατρίδα και γονείς και εκπαιδευτήρια, από τα οποία ειδοάχθημεν τον μέγαν πατριωτισμόν», γράφει ο **Μιχαήλ Στιβαρός**, ενώ άλλοι δύο φοιτητές, αλλά και ο δεκαεξάχρονος μαθητής **Μιχαήλ Χατζηδημητρίου** χρησιμοποιούν στα κείμενα τους το γνωστό απόσπασμα από την πλατωνική Απολογία του Σωκράτη «**Μητρός τε και πατρός τε...**». Μάλιστα ο νεαρός **Χατζηδημητρίου** (ο μετέπειτα ποιητής Γλαύκος Αλιθέρης) εξανίσταται απευθυνόμενος προς τον πατέρα του: «**Δεν πρέπει δε να ήσαι θυμωμένος μαζί μου πως έφυγα [είχε καταταχθεί εθελοντής κρυφά από τους γονείς του] γιατί τι άλλο εμάθαινα εις το σχολείον που μ'έστελλες, τι άλλο παρά την αγάπην προς την πατρίδα;**». Ο φοιτητής της Νομικής **Κωνσταντίνος Κοιλανιώτης** γράφει πως κατατάχθηκε στο στρατό γιατί «**θα ήτο εντροπή διά πάντα Κύπριον και μάλιστα εν Αθήναις διαμένοντα να μη σπεύση εις την φωνήν της πατρίδος όταν από τα πέρατα του κόσμου στρατιαί ολόκληροι προς τούτο κατέρχονται**», ενώ το ίδιο ακριβώς επιχείρημα χρησιμοποίησε σε επιστολή του και ο φοιτητής **Πέτρος Χατζηαργυρού**, προσθέτοντας ότι, ειδικά «**οι μέλλοντες να διδάσκωμεν άλλους διά τοιαύτα ζητήματα [σπουδάζε στη Φυσικομαθηματική], έχομεν καθήκον απαραίτητον να υπηρετήσωμεν την μεγάλη πατρίδα περί ης μεγαλαυχούμεν και σεμνυόμεθα**».

Κυπριακή ομάδα εθελοντών στρατιωτών, Πάρις, 1912-1913. Φωτογραφία του Μιχαήλ Στιβαρού, 1912-1913. Φωτογραφία του Μιχαήλ Στιβαρού, 1912-1913. Φωτογραφία του Μιχαήλ Στιβαρού, 1912-1913.

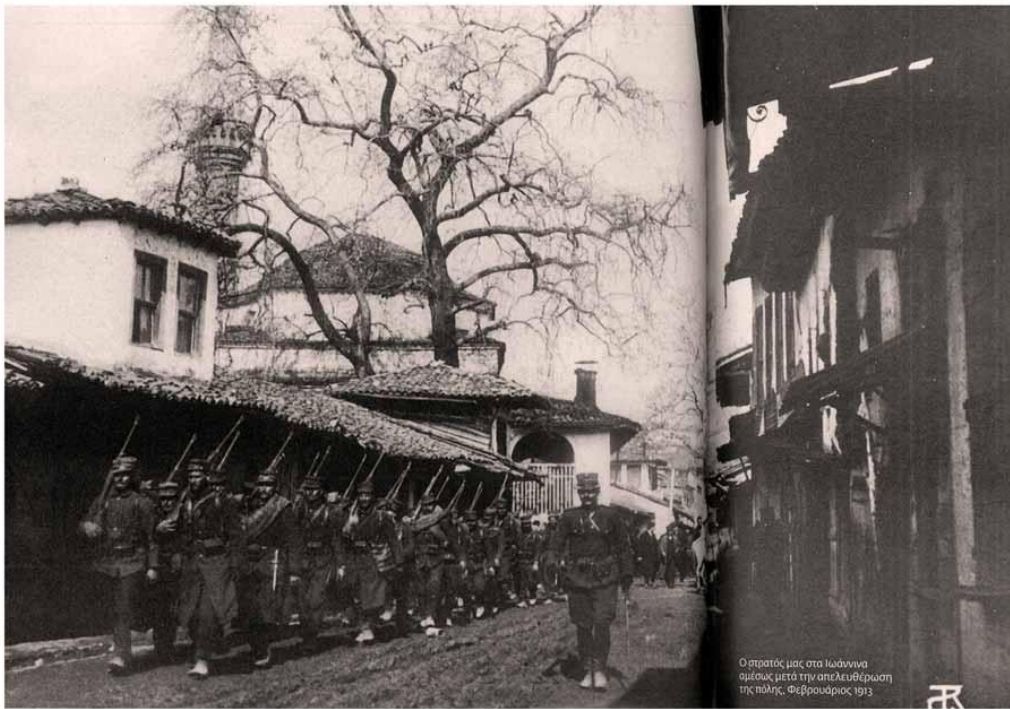

Ανάλογα ήταν και τα επιχειρήματα του δημάρχου Λεμεσού και κορυφαίου Κύπριου πολιτευτή **Χρ. Σώζου** όταν προσπάθησε να δικαιολογήσει στη γυναίκα του τη μετάβασή του στον πόλεμο: «**Ημείς έχομεν καθήκοντα τα οποία ουδεμία δύναμις, ουδέν φίλτρον πρέπει να τα εμποδίξη από του να ενασκώνται Αν είμεθα ηγέται των υποδούλων λαών, οφείλομεν διά του παραδείγματός μας και της θυσίας μας να τους παιδαγωγώμεν, όπως και εκείνοι γίνωσιν άνθρωποι συναισθανόμενοι τα καθήκοντά των**». Πλάι στους απλούς Κύπριους αγρότες, που σπεύδουν να πολεμήσουν εναντίον των «**προαιώνιων εχθρών του γένους και των απίστων**», συμπαρατάσσεται ήδη στα 1912-1913 μια πολυάριθμη ομάδα μορφωμένων Κυπρίων, γεννημένων λίγο πριν ή αργότερα από το 1878, που έχει ενστερνισθεί και αφομοιώσει πλήρως τη ρητορική της κυπριακής ενωτικής ιδεολογίας, και πλέον την αναπαράγει. Η συμμετοχή τους στον πόλεμο και ο θάνατός τους (από τους παραπάνω σκοτώθηκαν οι **Σώζος, Κοιλανιώτης, Στιβαρός** και **Χατζηαργυρού**, ο δεύτερος στο Κιλκίς και οι άλλοι τρεις στην **Ηπειρο**) θα δώσει στο ενωτικό κίνημα την αίγλη που του χρειαζόταν απέναντι στην τοπική κυβέρνηση και στην Αθήνα. Όπως σχολίασε ο Κύπριος βουλευτής και τραυματίας του Μπιζανίου **Ευ. Χατζηιωάννου**, «**είχαμεν πολλά και ημείς επειεί διά την δόξαν των προγόνων. Ητο καιρός με τας ιδικάς μας θυσίας να αρχίσωμεν να πελεκώμεν τας πέτρας του βάθρου και της ιδικής μας δόξης**».

Ομάδα Κύπριων εθελοντών στην αυλή της Ριζαρείου Σχολής στην Αθήνα, σ' ένα διάλειμμα των στρατιωτικών γυμνασίων

Ο στρατός μας στα Ιωάννινα αμέσως μετά την απελευθέρωση της πόλης, Φεβρουάριος 1913

Ο στρατός στην Κωνσταντινούπολη για την πατριωτική είσοδο στα Γιάννινα

